

Refresh Learning

Εισαγωγή

Τι διδάσκονται στο μάθημα
νεοελληνική γλώσσα και για ποιο
σκοπό

Επιστημονική επιμέλεια: Μαρία Κάππου

ΣΧΕΣΗ ΤΡΟΠΟΥ ΕΞΕΤΑΣΗΣ – ΔΙΔΑΚΤΕΑΣ Υ

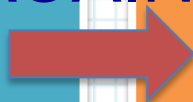
ΔΙΔΑΣΚΟΜΑΙ	ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
1. Ποικιλίες κειμένων	Δίνεται ένα κείμενο
2. Συστατικά στοιχεία των κειμένων <ul style="list-style-type: none">✓ Περιεχόμενο✓ Οργάνωση✓ Γλώσσα	Ερωτήσεις <ul style="list-style-type: none">✓ Κατανόησης περιεχομένου✓ Οργάνωσης του λόγου✓ Μορφοσυντακτικά φαινόμενα
3. Διδάσκομαι παραγωγή λόγου;	Παραγωγή λόγου/σύνταξη κειμένου

ΤΙ ΜΑΘΑΙΝΩ

τα Συστατικά στοιχεία

1. θέμα
2. περιεχόμενο/πληροφορίες*
3. οργάνωση των πληροφοριών*
4. έκφραση-γλωσσική διατύπωση των πληροφοριών*

**Με βάση αυτά τα στοιχεία γίνεται η αξιολόγηση*

των Κειμένων

τα οποία κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τον κυρίαρχο εκφραστικό τρόπο που χρησιμοποιείται σε αυτά

1. περιγραφικά
2. αφηγηματικά
3. επιχειρηματολογικά

Εκφραστικοί τρόποι:

1. Περιγραφικός
2. Αφηγηματικός
3. Αποφαντικός (αποφαίνομαι- διατυπώνω άποψη)

Παρατηρούμε

Ποικιλίες κειμένων: γλώσσα και περιεχόμενο

1. Περιγραφικό

ερωτήσεις:

Ποιο είναι το θέμα;

Λεξιλόγιο: τι δηλώνουν;

Τα ουσιαστικά (αφηρημένες ή συγκεκριμένες έννοιες;)

Τα ρήματα

Τα επίθετα

Περιεχόμενο: Ποιες πληροφορίες περιέχει το κείμενο;

Η νότια πλευρά της Σαλαμίνας ανταμείβει και τον πιο απαιτητικό. Το τοπίο γίνεται ξαφνικά άγριο με έντονη και πυκνή βλάστηση. Πλούσιος πευκώνας ξεδιπλώνεται δεξιά κι αριστερά του ασφαλτοστρωμένου δρόμου με αναζω-ογονητικές μυρωδιές, μελίτσια και τιτιβίσματα. Ο φιδίσιος δρόμος της καθόδου, που οδηγεί στους νότιους παραλιακούς οικισμούς, Κολώνες, Άγ. Δημήτριος, Σατερλί, Κανάκια, συμμετέχει στο κρυφό που παίζουν οι αχτίδες του ήλιου με τις φυλλωσιές των δέντρων, αφήνοντας μικρά αναπάντεχα ξέφωτα, αγνάντι στο γαλάζιο του ουρανού και της θάλασσας. Οι ήσυχες κυματόβρεχτες ταβερνούλες στις βοτσαλωτές παραλίες προσκαλούν τον κολυμβητή να γευτεί το ψητό χταποδάκι και τα κάθε λογής όστρακα συνοδεία ούζου.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Θέμα:

Πώς είναι η νότια πλευρά της Σαλαμίνας

Ρήματα-ουσιαστικά- επίθετα

Πληροφορίες

Λεπτομέρειες

Η νότια πλευρά του νησιού ανταμείβει και τον πιο απαιτητικό. Το τοπίο γίνεται ξαφνικά άγριο με έντονη και πυκνή βλάστηση. Πλούσιος πευκώνας ξεδιπλώνεται δεξιά κι αριστερά του ασφαλοστρωμένου δρόμου με αναζωογονητικές μυρωδιές, μελίσσια και τιπιβίσματα. Ο φιδίσιος δρόμος της καθόδου, που οδηγεί στους νότιους παραλιακούς οικισμούς, Κολώνες, Άγ. Δημήτριος, Σατερλί, Κανάκια, συμμετέχει στο κρυφό που παίζουν οι αχτίδες του ήλιου με τις φυλλωσιές των δέντρων, αφήνοντας μικρά αναπάντεχα ξέφωτα, αγνάντι στο γαλάζιο του ουρανού και της θάλασσας. Οι ήσυχες κυματόβρεχτες ταβερνούλες στις βοτσαλωτές παραλίες προσκαλούν τον κολυμβητή να γευτεί το ψητό χταποδάκι και τα κάθε λογής όστρακα συνοδεία ούζου.

Η νότια πλευρά του νησιού

- Πευκώνας
- Δρόμος
- Μυρωδιές-τιπιβίσματα

- Ονομασία οικισμών

- Δέντρα και ξέφωτα
- Ουρανός
- Θάλασσα
- Ταβερνούλες
- Παραλίες

Περιγραφικά κείμενα

Πώς είναι;

- ένας άνθρωπος
- ένα ζώο
- ένα κτίσμα
- ένα αντικείμενο
- ένας τόπος
- μία κατάσταση

*Η περιγραφή
αποτελεί την πρώτη
ύλη για την
αφήγηση!*

Αφήγηση και επιχειρηματολογία

ερωτήσεις:

1. Ποιο είναι το θέμα του κειμένου;
2. Ποιες είναι οι πληροφορίες στο πρώτο μέρος;
3. Ποιες είναι οι πληροφορίες στο δεύτερο μέρος;
4. Καταγράψτε τα ρήματα του α΄ και β΄ μέρους στις στήλες που ακολουθούν

Α	Β

5. Τι παρατηρείτε;
6. Τι ρόλο παίζουν οι ερωτηματικές προτάσεις στις δυο τελευταίες παραγράφους του κειμένου;

Οι σημερινοί άνθρωποι καταναλώνουν πολλούς από τους φυσικούς πόρους τόσο γρήγορα, που η φύση δεν προλαβαίνει να τους ξαναδημιουργήσει.[...] Ας σκεφτούμε καλύτερα, λοιπόν, πώς φτάσαμε σε αυτό το σημείο, για να μπορέσουμε να καταλάβουμε καλύτερα τι μπορούμε και πρέπει να κάνουμε. Είναι χρήσιμο να γνωρίζουμε ότι η κατάσταση που αντιμετωπίζουμε σήμερα δεν ήταν πάντα έτσι. Για χιλιάδες χρόνια, σε ολόκληρο τον κόσμο, οι περισσότεροι άνθρωποι ζούσαν φτωχικά σε μικρά χωριά και σε μέρη όπου υπήρχε τρεχούμενο νερό και φυσούσαν άνεμοι. Κατανάλωναν λίγα πράγματα, ικανοποιώντας τις πιο βασικές ανάγκες τους, και το έκαναν με τρόπο που δεν έκανε κακό στο φυσικό περιβάλλον τους, γιατί ανακύκλωναν σχεδόν τα πάντα και χρησιμοποιούσαν σχεδόν αποκλειστικά ανανεώσιμους πόρους.

Όμως, εδώ και δύο αιώνες περίπου άρχισε μια πολύ μεγάλη αλλαγή, γνωστή και ως βιομηχανική επανάσταση. Σε μερικές χώρες αρχικά, οι άνθρωποι ανακάλυψαν πρώτα τον ατμό και κατασκεύασαν τις ατμομηχανές, έπειτα τον ηλεκτρισμό και τις ηλεκτρικές μηχανές. Με τις μηχανές αυτές, που είχαν πολύ μεγαλύτερη δύναμη από τα ζώα, μπορούσαν να φτιάξουν πολύ περισσότερα, καλύτερα και φτηνότερα προϊόντα και να βελτιώσουν τη ζωή τους.

Για την παραγωγή, όμως, όλων αυτών των θαυμαστών πραγμάτων, που μεγάλωσαν και βελτίωσαν πάρα πολύ τη ζωή μας, απαιτούνται ολοένα περισσότερα μέταλλα και ενέργεια, που μάθαμε να τα παίρνουμε από μη ανανεώσιμους ορυκτούς φυσικούς πόρους. Βεβαίως, για τα μέταλλα δεν μπορούσαμε να κάνουμε αλλιώς. Αλλά εγκαταλείψαμε και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, γιατί δεν μπορούσαμε ή δε θελήσαμε να αντιμετωπίσουμε την ιδιορρυθμία τους.

Για να βελτιώσουμε τη ζωή μας, μπορούμε και πρέπει να αλλάξουμε πολλά πράγματα στη χρήση των μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων:

- Μπορούμε και πρέπει να περιορίσουμε τη σπατάλη και να καταναλώνουμε μόνο όσα προϊόντα έχουμε πραγματικά ανάγκη. Γιατί να επηρεαζόμαστε από τις διαφημίσεις ή από το τι κάνουν οι άλλοι (φίλοι, συγγενείς, γείτονες...); Γιατί να αγοράζουμε πράγματα που δεν τα χρειαζόμαστε ή να πετάμε εκείνα που μπορούμε να τα χρησιμοποιήσουμε για αρκετό καιρό ακόμα;
 - Μπορούμε και πρέπει να ανακυκλώνουμε όσα υλικά γίνεται –όπως το γυαλί ή το χαρτί– και κυρίως τα μέταλλα που τα παίρνουμε από μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους. Γιατί να πετάμε τα μεταλλικά κουτιά, τα γυάλινα μπουκάλια, τα χάρτινα είδη (εφημερίδες, περιοδικά...), αντί να τα επιστρέφουμε για να ξαναχρησιμοποιηθούν; Γιατί να μη φτιάχνουμε όλα τα προϊόντα έτσι, ώστε όλα τα υλικά τους να μπορούν να ανακυκλωθούν;
- [...] Η ζωή μας μπορεί να γίνει πολύ καλύτερη. Το κακό είναι ότι οι άνθρωποι παγιδεύονται σε αυτό που έχουν δημιουργήσει και φοβούνται τις αλλαγές. [...]

Θέμα: Η κατανάλωση πολλών φυσικών πόρων για την παραγωγή των αγαθών.

Οι σημερινοί άνθρωποι καταναλώνουν πολλούς από τους φυσικούς πόρους τόσο γρήγορα, που η φύση δεν προλαβαίνει να τους ξαναδημιουργήσει.[...] Είναι χρήσιμο να γνωρίζουμε ότι η κατάσταση που αντιμετωπίζουμε σήμερα **δεν ήταν πάντα έτσι**.

Για χιλιάδες χρόνια, σε ολόκληρο τον κόσμο, **οι περισσότεροι άνθρωποι ζούσαν** φτωχικά σε μικρά χωριά και σε μέρη όπου υπήρχε τρεχούμενο νερό και φυσούσαν άνεμοι. **Κατανάλωναν λίγα πράγματα**, ικανοποιώντας τις πιο βασικές ανάγκες τους, και **το έκαναν με τρόπο που δεν έκανε κακό στο φυσικό περιβάλλον τους, γιατί ανακύκλωναν** σχεδόν τα πάντα **και χρησιμοποιούσαν** σχεδόν αποκλειστικά ανανεώσιμους πόρους.

Όμως, εδώ και δύο αιώνες περίπου **άρχισε μια πολύ μεγάλη αλλαγή, γνωστή και ως βιομηχανική επανάσταση**. Σε μερικές χώρες αρχικά, **οι άνθρωποι ανακάλυψαν** πρώτα τον ατμό και **κατασκεύασαν** τις ατμομηχανές, έπειτα τον ηλεκτρισμό και τις ηλεκτρικές μηχανές. Με τις μηχανές αυτές, που είχαν πολύ μεγαλύτερη δύναμη από τα ζώα, **μπορούσαν να φτιάξουν πολύ περισσότερα, καλύτερα και φτηνότερα προϊόντα** και να βελτιώσουν τη ζωή τους.

Για την παραγωγή, **όλων αυτών των θαυμαστών πραγμάτων, που μεγάλωσαν και βελτίωσαν πάρα πολύ τη ζωή μας**, απαιτούνται ολοένα περισσότερα μέταλλα και ενέργεια, που μάθαμε να τα παίρνουμε από μη ανανεώσιμους ορυκτούς φυσικούς πόρους. **Βεβαίως**, για τα μέταλλα **δεν μπορούσαμε να κάνουμε αλλιώς. Αλλά εγκαταλείψαμε** και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, **γιατί** **δεν μπορούσαμε ή δε θελήσαμε να αντιμετωπίσουμε την ιδιορρυθμία τους**.

Για να βελτιώσουμε τη ζωή μας, **μπορούμε και πρέπει να** αλλάξουμε πολλά πράγματα στη χρήση των μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων:

- **Μπορούμε και πρέπει να περιορίσουμε τη σπατάλη** και να καταναλώνουμε μόνο όσα προϊόντα έχουμε πραγματικά ανάγκη. **Γιατί να επηρεαζόμαστε** από τις διαφημίσεις ή από το τι κάνουν οι άλλοι (φίλοι, συγγενείς, γείτονες...); **Γιατί να αγοράζουμε** πράγματα που δεν τα χρειαζόμαστε ή να πετάμε εκείνα που μπορούμε να τα χρησιμοποιήσουμε για αρκετό καιρό ακόμα;
- **Μπορούμε και πρέπει να ανακυκλώνουμε όσα υλικά γίνεται** – όπως το γυαλί ή το χαρτί– και κυρίως τα μέταλλα που τα παίρνουμε από μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους. **Γιατί να πετάμε** τα μεταλλικά κουτιά, τα γυάλινα μπουκάλια, τα χάρτινα είδη (εφημερίδες, περιοδικά...), **αντί να τα επιστρέφουμε για να ξαναχρησιμοποιηθούν; Γιατί να μη φτιάχνουμε** όλα τα προϊόντα έτσι, **ώστε όλα τα υλικά τους να μπορούν να ανακυκλωθούν;**

Η ζωή μας **μπορεί να γίνει πολύ καλύτερη. Το** κακό είναι ότι **οι άνθρωποι παγιδεύονται σε αυτό που έχουν δημιουργήσει και φοβούνται τις αλλαγές.**

Διαπίστωση

Θέμα και θέση του συγγραφέα

Ιστορική αναδρομή Αφήγηση

Τι έκαναν οι άνθρωποι στο παρελθόν

Τι γίνεται εδώ και δυο αιώνες Πώς αξιοποιήθηκε ο ατμός και ο ηλεκτρισμός

Αποτελέσματα θετικά

Αποτελέσματα αρνητικά

Προτάσεις αντιμετώπισης του προβλήματος

1^η πρόταση

Επιχείρημα

Επιχείρημα

2^η πρόταση

Επιχείρημα

Επιχείρημα

Άποψη/θέση Επιχείρημα

- ρεπορτάζ
- ειδήσεις
- βιογραφίες
- ιστορία
- απομνημονεύματα
- ημερολόγιο
- λογοτεχνικά

Πραγματολογικά:

Αναφέρονται σε μια πραγματικότητα.

Περιγραφή αφηρημένων εννοιών, καταστάσεων, δεδομένων.

- επιστημονικά κείμενα
- επιφυλλίδες

Επιχειρηματολογικά:

Αναπτύσσουν απόψεις και επιχειρήματα

- διάλογος
- πολιτικός λόγος
- άρθρα
- δοκίμια

Αυτό είναι κείμενο;

Αυτό είναι κείμενο;

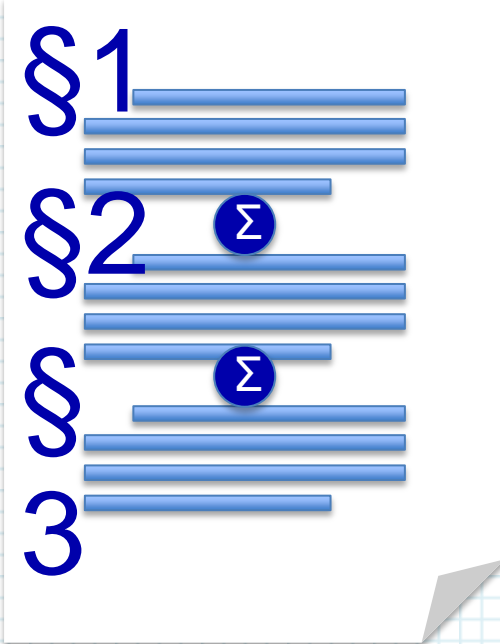
Είναι κείμενο επειδή:
είναι μια σειρά από **προτάσεις**
με ολοκληρωμένο νόημα,
οι οποίες έχουν **λογική σχέση**
μεταξύ τους, η οποία
δηλώνεται με γλωσσικά σημεία
συνοχής (**συνδετικές λέξεις**)

Η νότια πλευρά της Σαλαμίνας ανταμείβει και τον πιο απαιτητικό. **Το τοπίο** γίνεται ξαφνικά άγριο με έντονη και πυκνή βλάστηση. Πλούσιος **πευκώνας** ξεδιπλώνεται δεξιά κι αριστερά του ασφαλτοστρωμένου δρόμου με αναζωογονητικές μυρωδιές, μελίσσια και τιτιβίσματα. **Ο φιδίσκος δρόμος** της καθόδου, που οδηγεί στους νότιους παραλιακούς οικισμούς, Κολώνες, Αγ. Δημήτριος, Σατερλί, Κανάκια, συμμετέχει στο κρυφτό που παίζουν οι αχτίδες του ήλιου με τις φυλλωσιές των δέντρων, αφήνοντας μικρά αναπάντεχα ξέφωτα, αγνάντι στο γαλάζιο του ουρανού και της θάλασσας. Οι ήσυχες κυματόβρεχτες **ταβερνούλες** στις βοτσαλωτές **παραλίες** προσκαλούν τον κολυμβητή να γευτεί το ψητό χταποδάκι και τα κάθε λογής όστρακα συνοδεία ούζου.

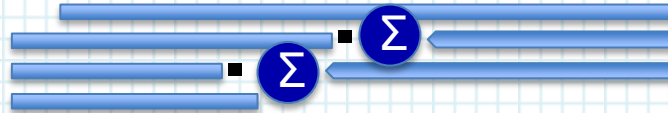

ΣΥΝΟΧΗ

Ανάμεσα σε παραγράφους

Ανάμεσα σε περιόδους

Ανάμεσα σε προτάσεις

Οι προτάσεις συνδέονται με συνδέσμους

συνδεση ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Τρόπος που συνδέονται οι πληροφορίες:

Για να βγαίνει νόημα, οι πληροφορίες πρέπει να συνδέονται χωρίς κενά, να υπάρχει αλληλουχία: **φυσική ακολουθία ανάμεσα στις ιδέες, χωρίς άλματα.**

Η φυσική σύνδεση των ιδεών μας, των πληροφοριών και η εμφανής δήλωση των λογικών σχέσεων τους, ονομάζεται συνοχή και επιτυγχάνεται με συνδετικές λέξεις και φράσεις.

συμπερασμα

Με το λεξιλόγιο των προτάσεων
(μέρη του λόγου)

1. Άρθρο
2. Ουσιαστικό
3. Επίθετο
4. Αντωνυμία
5. Ρήμα
6. Μετοχή
7. Πρόθεση
8. Επίρρημα
9. Σύνδεσμος
10. Επιφώνημα

δηλώνονται τα συστατικά στοιχεία των κειμένων.

1. θέμα
2. περιεχόμενο/πληροφορίες
3. οργάνωση & συνοχή των πληροφοριών
4. έκφραση-γλωσσική διατύπωση των πληροφοριών

Από τις λέξεις καταλαβαίνω το περιεχόμενο, δηλαδή αν στο κείμενο υπάρχει :

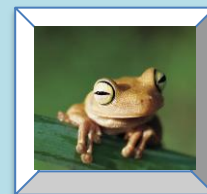
αφήγηση γεγονότων

Τι έγινε;

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

περιγραφή

Πώς είναι;

διατύπωση απόψεων και επιχειρηματολογία

Γιατί είναι;

α \Rightarrow β

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Για να κατανοώ τις πληροφορίες ενός κειμένου:

ΔΙΑΒΑΖΩ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΔΟ- ΑΞΙΟΠΟΙΩ ΤΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. Αναγνωρίζω τη σημασία κάθε ουσιαστικού (κυριολεξία, μεταφορά, ειδικό λεξιλόγιο, πολυσημία)

«Αποκωδικοποιώ όλα τα μέρη του λόγου στη σειρά που βρίσκονται σε κάθε πρόταση/περίοδο»

γιατί τα ουσιαστικά δηλώνουν τα θέματα για τα οποία γίνεται λόγος

2. Αναγνωρίζω τη σημασία των ρημάτων

γιατί έτσι καταλαβαίνω τις πληροφορίες του κειμένου

1. Αναγνωρίζω τους συνδέσμους

γιατί έτσι κατανοώ το ρόλο των δευτερευουσών προτάσεων

1. Αναγνωρίζω όλες τις διαρθρωτικές λέξεις και φράσεις συνοχής

γιατί δηλώνουν τις λογικές σχέσεις των πληροφοριών

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Χωρίς τις κατάλληλες λέξεις και τη σωστή σύνταξη δεν υπάρχει:

1. Περιεχόμενο
2. Οργάνωση
3. Συνοχή

Δηλαδή, δεν υπάρχει κείμενο.

**Γι' αυτό μαθαίνουμε:
γραμματική-συντακτικό-κειμενολογία**

ΓΪΑΥΤΟ ΣΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ
(ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ)

ΔΙΔΑΣΚΟΜΑΙ: ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ-
ΚΕΙΜΕΝΟΛΟΓΙΑ

που είναι οι επιστήμες που μελετούν
τη γλώσσα και την επικοινωνιακή
λειτουργία της στα κείμενα

Refresh Learning

ΕΞΥΠΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Επιστημονική επιμέλεια: Μαρία Κάππου